

Riksdagsledamotens pensionsguide

Innehåll

Om guiden.....	3
1 Allmänt om riksdagsledamöternas pensioner.....	4
2 Ändringarna i riksdagsledamöternas pensionsskydd efter 2005 i korthet.....	4
3 Intjänning och maximibelopp	5
4 Det pensionsgrundande arvudet	6
4.1 Beräkning av riksdagsledamotens pensionsgrundande arvode enligt undantagsbestämmelser	6
5 Samordning av ledamotspension	7
5.1 Principer för samordning	7
6 Anpassningsbidrag.....	8
6.1 Rätt och belopp.....	8
6.2 Inverkan av inkomster.....	9
6.2.1 Kontroll av inkomster.....	10
6.3 Intjänade förmåner	11
6.4 Arbetslöshetsdagpenning och andra förmåner.....	11
6.5 Offentlighet	12
7 Ålderspension efter anpassningsbidrag	12
7.1 Ålderspensionen är inte alltid lika stor som anpassningsbidraget	12
8 Europaparlamentariker	13
9 Omval	13
9.1 Ålderspension efter omval	13
9.2 Anpassningsbidrag efter omval	14
10 Arbetsoförmåga.....	14
10.1 Att observera i fråga om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.....	15
11 Familjepension	15
11.1 Förutsättningar för och belopp av familjepension.....	15
11.2 Minskning av efterlevandepension	16
11.3 Anpassningsbidrag och familjepension	16
12 Ansökan och utbetalning av förmånen samt ändringssökande	16
12.1 Ansökan.....	17
12.2 Utbetalning och beskattning	17
12.3 Ändringssökande.....	18
Exempel	19

Om guiden

Riksdagsledamotens pensionsguide är avsedd för nuvarande och kommande riksdagsledamöter för att belysa deras pensionsskydd. I guiden ges en överblick över bestämningen av ledamotspensionen, rätten till pension och anpassningsbidrag samt över hur dessa söks och betalas ut.

Guiden grundar sig på ledamotslagen som trädde i kraft 1.4.2019. Den mest betydande ändringen i förmånsskyddet för tidigare ledamöter var att systemet med anpassningspension som varit i kraft sedan 1983 avskaffades. I de egentliga pensionsförmånerna gjordes några korrigeringar men principerna för beräkningen av pensionen för riksdagsledamöter ändrades då inte.

Guiden upptar inte de tidigare versionerna av lagarna, inte heller beräkningen av pensionen enligt dem. Riksdagens kansli har publicerat tre guider för beräkningen av ledamotspensionerna för situationen vid respektive tidpunkt åren 1996, 2003 och 2005. Den vid varje tidpunkt gällande ledamotslagen och pensionsberäkningen enligt den beskrivs utförligt i guiderna.

Denna guide har upprättats av Lauri Kitunen och Katriina Valve som är specialsakkunniga på Keva. Pensionsexperterna Lea Kaunisto, Liisa Korpiaho och Taina Turpeinen samt jurist Jorma Kurula har genom sina kommentarer bidragit till arbetet. Guiden uppdateras vid behov.

1 Allmänt om riksdagsledamöternas pensioner

Riksdagsledamöternas och ministrarnas pensionsskydd grundar sig på lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter (329/1967). I denna guide hänvisas till den lagen med termen ledamotslag. Lagen trädde ursprungligen i kraft 1.1.1967. Utifrån uppdrag som riksdagsledamot och medlem av statsrådet bildas en pension som grundar sig på ledamotslagen. Den gamla lagen om ministerpensioner om medlems av statsrådet särskilda rätt till pension upphävdes från början av 2005. I denna guide används termen riksdagsledamot som omfattar riksdagsledamöter och medlemmar av statsrådet.

Pensionerna för riksdagsledamöter beviljas och betalas ut av Keva.

En förutsättning för att få ålderspension är att riksdagsledamoten har fyllt 65 år och att ledamotsuppdraget har upphört.

Ledamotslagen tryggar vid ålderdom och i fall av arbetslöshet utkomsten för de personer vars karriär som ledamot har upphört. Anpassningsbidraget tryggar utkomsten i fall av arbetslöshet efter att perioden som riksdagsledamot har upphört. Den efterlevande maken och minderåriga barn till den som varit riksdagsledamot har efter dennes död rätt till familjepension i enlighet med lagen om familjepension efter riksdagsledamöter.

Ledamotspensionerna betalas i likhet med statens pensioner direkt av statsmedel. De finansieras av ett årligt anslag i statsbudgeten. Ledamöterna betalar samma arbetstagarens arbetspensionsavgift som tas ut för annat lagstadgat lönearbete. Riksdagen och statsrådet som arbetsgivare betalar inte arbetsgivarens arbetspensionsavgift för riksdagsledamöterna och medlemmarna av statsrådet.

2 Ändringarna i riksdagsledamöternas pensionsskydd efter 2005 i korthet

Ändringarna i riksdagsledamöternas pensionsskydd har följt ändringarna i arbetspensionsskyddet i övrigt, men på grund av beräknings sättet för ledamotspensionerna som avviker från övrigt arbetspensionsskydd och den högre intjäningsprocenten har detta ofta skett i efterskott och i tillämpliga delar. Till skillnad från arbetspensionsskyddet i övrigt beräknas ledamotspensionerna inte per år utan per anställning. Begränsningarna och samordningen av ledamotspensionerna har inte heller kunnat slopas såsom i arbetspensionsskyddet i övrigt, eftersom ledamotspensionerna utan andra grundläggande ändringar skulle bli betydligt högre än den målsatta nivån inom det övriga arbetspensionssystemet.

Det är dock uppenbart att utvecklingen av ledamöternas pensionssystem under de senaste 15 åren har drivits av samma faktorer som i det övriga arbetspensionssystemet: den allmänna uppgången i livslängden, målen för förlängning av yrkeskarriärerna samt splittringen och osäkerheten i arbetslivet och anställningarna. I fråga om ledamotspensionerna betyder det att man inte längre till exempel antar att ledamotens bästa löneår automatiskt infaller i slutet av karriären; i dag kan ledamotskarriärerna vara mycket varierande.

Anpassningspensionen som tidigare möjliggjorde en "pensionssluss" för mycket unga personer har avskaffats och ledamöternas skydd mot arbetslöshet liknar nu mer löntagarnas system med inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa, också med beaktande av personer vars karriär som ledamot har varit kort. Riksdagsledamöternas pensionsålder är 65 år trots att pensionsåldern i det allmänna arbetspensionssystemet har varit till och med två år lägre: visserligen stiger den allmänna pensionsåldern nu också i arbetspensionssystemet.

De viktigaste ändringarna	
1.1.2005	De ändringar i lagen om pension för riksdagsmän som trädde i kraft 1.1.2005 gällde beräkningen av ledamotspensionen. Före 2005 grundade sig pensionen för ledamotens tjänstekarriär på det sista betalda riksdagsmannaarvodet. I reformen infördes en modell som grundar sig på de 15 sista åren med arvode som fortfarande tillämpas. Den gamla lagen om ministerpensioner upphävdes, och pensionsskyddet för medlemmarna av statsrådet och Europaparlamentarikerna anslöts som en del av ledamotspensionen. Den tunga samordningen som kunde sänka ledamotspensionen till noll ersattes med den nuvarande modellen enligt vilken en del av den överskjutande delen dras av och en skyddsdel till ett minimibelopp tryggas i alla situationer.
1.5.2009	Från 2009 omfattas Europaparlamentarikerna inte längre av den nationella lagstiftningen.
1.3.2011	År 2011 togs de första stegen mot en avskaffning av anpassningspensionen. De ledamöter som 2011 för första gången blev invalda omfattades inte längre av systemet i fråga utan för dem skapades ett nytt system, tidsbundet anpassningsbidrag. Också lagen fick sitt nuvarande namn: lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter.
1.4.2019	Systemet med anpassningspension avskaffades helt 2019. Till följd av ändringarna i anpassningsbidraget motsvarar det nu bättre det allmänna inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. I samband med att systemet med anpassningspension avskaffades utvecklades de tidigare ledamöternas sociala trygghet bland annat genom att höja anpassningsbidragets miniminivå och tidigarelägga början av förmånen: ledamöterna omfattas av den nu efter ett år i stället för tidigare tre år. Beräkningen av det arvode som ledamotspensionen grundar sig på ändrades för att trygga nivån på pensionsskyddet för personer med långa ledamotskarriärer också i de situationer i vilka de efter sina bästa år med arvode (till exempel år som minister) fortsätter i uppdraget. På så sätt kan yrkeskarriären förlängas utan betydande försämringar i pensionsskyddet.

3 Intjänning och maximibelopp

Ledamotspension växer med 1/3 % för varje hel månad som personen verkat som ledamot, alltså 4 % per år. Tillväxten av ledamotspension har ingen övre åldersgräns.

Såsom pensionstid räknas tiden mellan den 1 dagen i den månad då riksdagsmannaval förrättades och den 1 dagen i den månad då närmast följande val äger rum. Om riksdagsmannauppgiftet börjar eller upphör under mandatperioden räknas pensionstiden enligt ovannämnda dagar. Ledamotspensionen räknas i hela månader.

Eftersom årstillväxten i ledamotspensionerna är betydligt högre än i övriga arbetspensioner, omfattas de också av bestämmelser som begränsar dem till ett maximibelopp.

Ledamotspensionens maximibelopp är 60 procent av det pensionsgrundande arvudet. Maximibeloppet uppnås efter 15 år, alltså i praktiken efter fyra perioder som riksdagsledamot. Då är det fråga om s.k. full ledamotspension.

Livslängdskoefficienten tillämpas på samma sätt som i lagstadgade arbetspensioner.

4 Det pensionsgrundande arvudet

Det pensionsgrundande arvudet är medeltalet för arvoden av ledamotsuppdraget under högst de senaste 15 fulla kalenderåren som riksdagsledamot. Eftersom endast de år under vilka personen verkat som riksdagsledamot beaktas kan granskningsperioden också vara längre än 15 år i arbetshistorien i det fall att personen emellanåt inte har varit riksdagsman och har återgått till ledamotsuppdraget senare. Om ledamotsuppdraget har varat en kortare tid än ett fullt kalenderår beräknas det pensionsgrundande arvudet enligt arvoden för de fulla kalendermånaderna under denna tid.¹

Exempel på pensionsberäkning	
Ledamotens födelseår: 1954	
Ledamotstid: 20.4.2011–17.4.2019	
• 96 månader/8 år	
Grund: 6 800 euro	
Tillväxt: 4 %/år	
Livslängdskoefficient: 0,968	
Pensionsbelopp: $8 \times 6\,800 \times 0,04 \times 0,968$ = 2 106,39 euro	

Från det årliga arvudet dras först av ett belopp som motsvarar procentsatsen för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som fastställts för året i fråga. Det årliga arvudet justeras till nivån för det år då pensionen börjar löpa innan den genomsnittliga månadsinkomsten beräknas utifrån det.

Utifrån det pensionsgrundande arvudet beräknas också maximibeloppet av ledamotspensionen och samordningsgränsen.

Närmare information om beräkningen av ledamotspensionerna före lönereformen 1.9.2000 finns i riksdagens kanslis publikation 11/2005 "Pensionsskyddet för riksdagsledamöter, ministrar och Finlands företrädare i Europaparlamentet från och med 2005".

4.1 Beräkning av riksdagsledamotens pensionsgrundande arvode enligt undantagsbestämmelser

Grunden för pensionen kan beräknas utifrån arvoden för de 15 första fulla kalenderåren som riksdagsledamot om grunden då är större än vad den är

¹ Exempel 1–3, s. 19.

utifrån de 15 sista åren. Beräkningen enligt undantagsbestämmelser kan tillämpas på pensionssökandens ansökan på pensionsfall efter 1.4.2019.

I beräkningen enligt undantagsbestämmelser kan man också beakta arvoden för tiden före 2001 (ikraftträdelsebestämmelse 425/2019). Eftersom arvoden för tiden före 2001 inte är införda i register tillämpas på denna tid beräkningen av ledamots- och ministerarvoden i tillämpliga delar sådan den var före 2005. I praktiken är detta det arvode för nuvarande riksdagsledamöter som är i kraft vid beräkningstidpunkten (pensionsfall).²

5 Samordning av ledamotspension

Den ovan beskrivna begränsningen av ledamotspensionen till ett maximibelopp säkerställer att samma intjäningsprincip som i det övriga lagstadgade arbetspensionssystemet också genomförs i ledamotspensioner: pensionen är en relativ andel av personens lön under yrkeskarriären och målet med den är att i rimlig mån trygga den invanda konsumtionsnivån. Till följd av samordningen av ledamotspensionen motsvarar å sin sida ledamotspensionen ledamotskarriärens andel av personens övriga yrkeskarriär.

Ledamotspensionen för en riksdagsledamot som länge varit verksam i arbetslivet minskar i allmänhet på grund av samordningen av övriga pensioner.

5.1 Principer för samordning

Samordningen gäller endast ledamotspension. I fråga om pension för riksdagsledamöter tillämpas samordning till skillnad från arbetspensioner också på pensionstillväxten efter 2004. Med ledamotspensionen samordnas alla beviljade lagstadgade arbetspensioner, också arbete samtidigt med pension utan åldersgräns.

Varför 62,5 %?

Andelen av avdraget av det överskridna beloppet baserar sig på ett relationstal enligt vilket ledamoten utöver de 15 år som ledamot som krävs för full ledamotspension under sin karriär på 40 år har omkring 25 år på sig att tjäna in annat arbetspensionskydd, antingen före, efter eller samtidigt med ledamotsuppdraget.

25 år är 62,5 procent av 40 år. Den överskjutande del som ska avdras är den andel av hela den överskjutande delen som kan anses härröra från övrigt arbetspensionskydd.

Samordningen inverkar inte på beloppet av övrig intjänad arbetspension. Löpande ledamotspensioner inverkar inte på tillväxtprocenten för arbetspensioner.

Ledamotspensionens samordningsgräns är 60 % av grunden för samordning. Grunden för samordning är densamma som det pensionsgrundande arvodet som används vid begränsningen av ledamotspensionen. Det arvode som ledamotspensionen grundar sig på är i regel ett medelvärde av arvoden för de 15 sista fulla kalenderåren under karriären som riksdagsledamot. I undantagsfall kan det också vara de 15 första åren som riksdagsledamot.

Vid samordning räknas ledamotspensionen och annan arbetspension som betalas till en tidigare ledamot samman. Före samordningen är ledamotspensionen ett begränsat maximibelopp (60 %) om det är fråga om en lång ledamotskarriär. Om det sammanlagda pensionsbeloppet

överstiger ledamotspensionens samordningsgräns leder det till en

² Exempel 4–5, s. 20.

överskjutande del. Av det överskridna beloppet dras 62,5 % av från ledamotspensionen.³

I samordningen av ledamotspensionerna ingår en särskild lagstadgad s.k. garantidel. Syftet med garantidelen är att garantera alltid minst hälften av den intjänade ledamotspensionen för sådana tidigare ledamöter som har tjänat in andra arbetspensioner i betydande omfattning. Om ledamotspensionen växt mer än maximibeloppet på 60 % är garantidelen hälften av detta, alltså 30 % av grunden för ledamotspensionen.⁴ Garantidelen infördes i ledamotslagen i början av 2005. Före 2005 kunde samordningen i vissa fall sänka ledamotspensionen till och med till noll.

De primära förmåner som definieras i lagen om pension för arbetstagare och som ska dras av från pensionen (såsom ersättningar för inkomstbortfall som hänförs till olycksfall och trafikskador) ska emellertid dras av helt från ledamotspensionen till den del som de inte har kunnat dras av från arbetspensioner.

6 Anpassningsbidrag

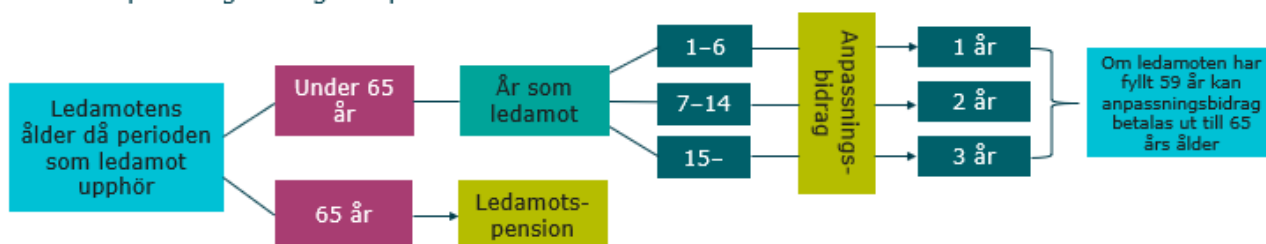
En riksdagsledamot under 65 år som lämnat riksdagen kan söka anpassningsbidrag när hen söker sig till arbetsmarknaden.

6.1 Rätt och belopp

Rätten till anpassningsbidrag uppstår på basis av ett helt år som riksdagsledamot. Anpassningsbidrag betalas ut högst

- **i ett år**, om uppdraget som ledamot har varat i minst **ett år**;
- **två år**, om uppdraget som ledamot har varat i minst **sju år**,
- **tre år**, om uppdraget som ledamot har varat i minst **15 år**.

Hur anpassningsbidrag och pension bestäms

Beräkningen av perioden med anpassningsbidrag (1–3 år) börjar från att anpassningsbidraget beviljats. Om ledamoten har uppnått 59 års ålder när anpassningsbidraget upphör kan anpassningsbidrag betalas ut till 65 års ålder. Löpande anpassningsbidrag ändras till ålderspension från ingången av månaden efter 65-årsdagen. Ett nytt beslut om ålderspension meddelas om för månabeloppet ändras.

³ Exempel 6, 8 och 9, s. 21–22.

⁴ Exempel 7 och 10, s. 21–22.

Exempel på beräkningen av anpassningsbidrag, beviljat från 18.4.2019	
Ledamotens födelseår: 1970	
Ledamotstid: 22.4.2015–17.4.2019	
- Anpassningsbidraget beräknas enligt nio år - Beviljat 18.4.2019–30.4.2020	
Grund: 6 200 euro	
Tillväxt: 4 %/år	
Livslängdskoefficient: den livslängdskoefficient som fastställts för året för beviljande är 0,95722	
Anpassningsbidragets belopp: $9 \times 6\,200 \times 0,04 \times 0,95722 = 2\,136,52$ euro	

Anpassningsbidraget beräknas på samma sätt som ledamotens ålderspension. Tillväxten är ändå minst samma som för nio års ledamotsuppdrag även om antalet år de facto är mindre.

Riksdagens kanslikommission kan på ansökan bevilja extra anpassningsbidrag för högst 12 månader, om det föreligger hälsorelaterade, ekonomiska, sociala eller andra särskilda skäl.

Utbetalningen av anpassningsbidrag kan avbrytas. Rätten till anpassningsbidrag kvarstår också i det fallet för den tid som det har beviljats. Närmare information om ansökan finns i punkten Ansökan och utbetalning av för månen samt ändringssökande.

6.2 Inverkan av inkomster

Ledamotens inkomster under den tid hen får anpassningsbidrag kan inverka på det anpassningsbidrag som betalas ut. Såsom inkomster beaktas förvärvsinkomster på basis av vilka ny pension tjänas in, FöPL- och LFöPL-arbetsinkomster samt beskattningsbara kapitalinkomster i enlighet med inkomstskattelagen.

Som förvärvsinkomster beaktas de inkomster för vilka pensionsförsäkringsavgift betalas. Som kapitalinkomster beaktas till exempel dividendinkomst, hyresinkomst, vinstandelar, avkastning på livförsäkring, kapitalinkomst från skogsbruk, inkomst från försäljning av marksubstanser och överlåtelsevinst. Vid frågor som gäller beaktande och tolkning av kapitalinkomster konsulterar Keva vid behov Skatteförvaltningen.

Inkomsterna inverkar på anpassningsbidragets belopp om anpassningsbidraget tillsammans med de genomsnittliga månadsinkomsterna överskrider anpassningsbidragets maximibelopp. Anpassningsbidraget minskar med den andel som överstiger maximibeloppet. Maximibeloppet är 60 procent av det arvode som anpassningsbidraget grundar sig på.⁵

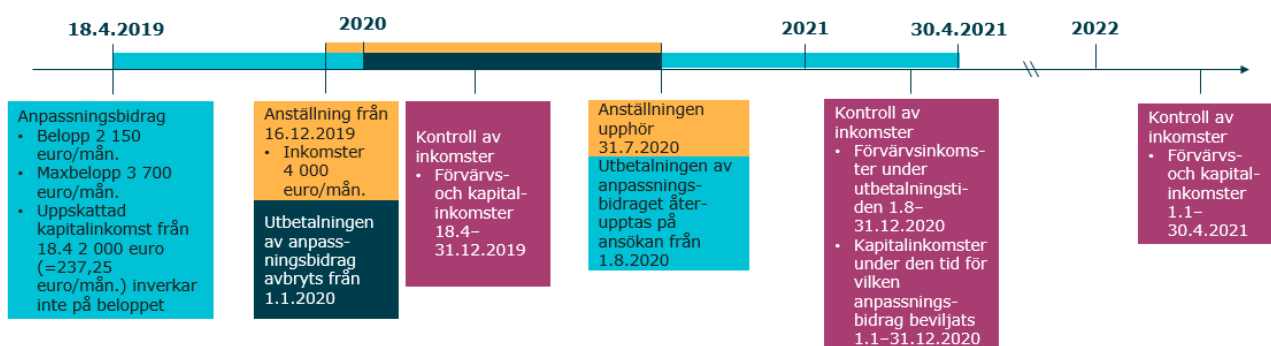
Förvärvsinkomsternas inverkan på anpassningsbidragets belopp kontrolleras inte för de månader under vilka utbetalningen av anpassningsbidraget har avbrutits. Kapitalinkomster beaktas för hela kalenderåret. Under valåren är granskningstiden för inkomsterna den tid för vilken anpassningsbidrag beviljats.

⁵ Exempel 11, s. 23.

Ledamoten är vid ansökan om anpassningsbidrag skyldig att meddela Keva beloppet av sina inkomster. Keva ska få meddelande om en ny anställning som börjar efter att anpassningsbidrag beviljats och om förändringar i inkomsterna så snart som möjligt för att anpassningsbidraget ska kunna justeras eller utbetalningen avbrytas.

I likhet med ledamotens ålderspension samordnas också anpassningsbidraget med övriga löpande lagstadgade arbetspensioner. Inverkan av eventuella inkomster beaktas efter samordningen.⁶ Inkomsterna inverkar inte längre på ledamotens ålderspension.

Exempel på utbetalning av anpassningsbidrag: beviljats för 18.4.2019–30.4.2021

6.2.1 Kontroll av inkomster

Keva kan justera anpassningsbidragets belopp retroaktivt om inkomsterna överskrider det meddelade beloppet. Inkomsterna kontrolleras det år som följer på det då anpassningsbidraget betalats ut när Keva har fått kännedom om inkomsterna. Keva får uppgift om förvärsinkomster på basis av de anmälningar som gjorts till inkomstregistret. Uppgift om kapitalinkomster får Keva årligen från Skatteförvaltningen.

Keva har rätt att återkräva det anpassningsbidrag som betalats till för stort belopp. Det lönar sig att uppskatta inkomsterna så exakt som möjligt vid ansökan om anpassningsbidrag. Om anpassningsbidraget har minskat på grund av för höga inkomster kan det inte kompenseras om de verkliga inkomsterna är lägre än meddelats.

Inkomster som beaktas i anpassningsbidraget, exempel

Arvoden för förtroendeuppdrag	- De ersättningar för inkomstbortfall och för viss tid utbetalda särskilda arvoden som betalats till kommunala förtroendevalda beaktas. Mötesarvoden beaktas inte. - Arvoden från den privata sektorn beaktas inte om den som sköter uppdraget inte samtidigt står i ett arbetsavtalsförhållande till ett företag eller omfattas av en frivillig arbetspensionsförsäkring.
Kilometerersättningar och dagtraktamenten	Kilometerersättningar och dagtraktamenten beaktas inte till den del de är skattefria, alltså när de grundar sig antingen på faktiska kostnader eller Skatteförvaltningens årliga beslut om kilometerersättningar och dagtraktamenten.

⁶ Exempel 12, s. 23.

Inkomster som beaktas i anpassningsbidraget, exempel	
Föreläsningararvoden	• Beaktas om det är fråga om ett arbetsavtalsförhållande eller om arvode är företagareinkomst. • I den offentliga sektorn beaktas också ett arvode som betalats på grundval av ett uppdrags- eller konsultavtal.
Frivillig individuell pensionsförsäkring	Skattepliktig kapitalinkomst, beaktas som inkomst.
Dividendens x- eller betalningsdag	Dividendinkomster beaktas enligt betalningsdagen.
Utnyttjande av överlåtelseförluster samt skogsavdrag	Anpassningsbidragstagaren uppskattar inverkan av avdragen.
Skattefria inkomster	Principen är att skattefria inkomster enligt inkomstskattelagen inte inverkar på anpassningsbidraget. Obs. till exempel överlåtelsevinst av egen bostad. (Skattefria överlåtelsevinster enligt 48 § i inkomstskattelagen)
Ränteinkomst	Beaktas i regel inte.
Arv, testamente	Omfattas av arvsskatt, och beaktas därför inte om den mottagna förmögenheten inte säljs.

6.3 Intjänade förmåner

Under den tid anpassningsbidrag betalas ut intjänas pension på samma sätt som på basis av oavlönade förmåner. Vid beräkningen av pensionen beaktas 75 procent av det arvode som anpassningsbidraget grundar sig på. Intjänningen är 1,5 procent per kalenderår. Om ett inkomstavdrag har gjorts från anpassningsbidraget beaktas vid beräkningen av pensionen den andel av det arvode anpassningsbidraget grundar sig på som motsvarar det betalda anpassningsbidragets andel av det fulla anpassningsbidrag som beviljats ledamoten.

Under tiden med anpassningsbidrag intjänas pension i högst tre år. Den intjänade pensionsdelen är en del av ledamotpensionen. Under tiden med anpassningsbidrag intjänas ingen pension om förmånstagaren har en löpande lagstadgad arbetspension.

6.4 Arbetslöshetsdagpenning och andra förmåner

Riksdagsledamoten kan behålla sin rätt till inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning efter ledamotsperioden på grundval av tidigare lönearbete eller företagareverksamhet. Enligt 3 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan anpassningsbidrag och arbetslöshetsförmån inte betalas för en och samma tid, och således kan ledamoten i slutet av perioden välja vilken-dera hen söker.

Vid ansökan om arbetslöshetsdagpenning förlängs granskningsperioden för arbetsvillkoret med den tid under vilken personen har varit riksdagsledamot eller minister, dock med högst sju år.

Rätt till annan social förmån parallellt med anpassningsbidrag ska kontrolleras med den part som beviljar förmånen.

6.5 Offentlighet

På anpassningsbidrag tillämpas högsta förvaltningsdomstolens beslut 19.10.2006/2746:

”Namnen på de personer som får anpassningspension för riksdagsledamöter innehöll inte sådana uppgifter om personens ekonomiska ställning som avses i 24 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, och anses därför inte ha varit sekretessbelagda. Däremot innehöll uppgifterna om utbetalt pensionsbelopp och de inkomster det grundade sig på uppgifter som avses i bestämmelsen i fråga och de var således sekretessbelagda.”

7 Ålderspension efter anpassningsbidrag

Anpassningsbidraget för riksdagsledamöter är inte en pension. Ålderspensionen efter anpassningsbidraget räknas om. Löpande anpassningsbidrag ändras till ålderspension från ingången av månaden efter 65-årsdagen. Ålderspension ska sökas separat om anpassningsbidraget har upphört före 65 års ålder.

Det arvode som ålderspensionen grundar sig på är detsamma som i fråga om anpassningsbidraget. Också intjäningsprocenten är densamma för båda förmånerna. I ålderspensionen kan den tid som berättigar till pension däremot avvika från vad den var i anpassningsbidraget.

7.1 Ålderspensionen är inte alltid lika stor som anpassningsbidraget

Ledamotens ålderspension kan vid 65 års ålder vara lägre än det tidigare utbetalda anpassningsbidraget. Så blir det till exempel om anpassningsbidraget tidigare har beräknats enligt minimiregeln på nio år men den faktiska ledamotstiden är kortare. Också livslängdskoefficienten kan ha större inverkan på ålderspension än på anpassningsbidrag, i synnerhet om det är lång tid till pensionsåldern från tiden med anpassningsbidrag.

Det enda undantaget till det ovannämnda är de tidigare riksdagsledamöter som före lagändringen 1.4.2019 fick anpassningspension: deras ålderspension har skyddats så att den inte kan vara mindre än vad den gamla anpassningspensionen hade varit vid pensioneringstidpunkten.

Efter anpassningsbidraget bildas ålderspensionen med andra ord av en ålderspension som beräknats enligt den verkliga ledamotstiden och en pensionsdel som tjänats in under perioden med anpassningsbidrag (1–3 år). Den totala intjäningen begränsas och samordnas med eventuella andra löpande arbetspensioner. Slutligen beräknas minskningen på grund av livslängdskoefficienten.⁷

⁷ Exempel 13 och 14, s. 24–25.

8 Europaparlamentariker

I dag får Europaparlamentarikerna sin pension från EU.

Finlands Europaparlamentariker omfattades före 2009 av samma pensionslag som riksdagsledamöter och ministrar. Sedan lagändringen 1.5.2009 avses i ledamotslagen med riksdagsledamot endast riksdagsledamöter och medlemmar av statsrådet.

Om pensionerna i Europaparlamentet

Närmare information om beräkningen av pensionen, pensionsbeloppet och ansökan för de perioder som Europaparlamentariker som börjat 14.7.2009 eller senare fås vid behov direkt av Europaparlamentet.

Europaparlamentarikernas pensionsärenden sköts av enheten Members' Salaries and Social Entitlements:
dgfins-meppensions@europarl.europa.eu

En person som efter 2019 inte blivit omvald i Europaparlamentet kan inte längre få anpassningsbidrag enligt det nationella systemet. Tiden som Europaparlamentariker före 2009 kan också ingå i det beviljande anpassningsbidraget men anställningen innan anpassningsbidraget beviljades måste vara anställning i Finlands riksdag.

Anpassningsbidrag betalas inte till personer som blivit invalda i Europaparlamentet.

Hur pensionen för Finlands ledamöter av Europaparlamentet bestäms beror på när de har fungerat som Europaparlamentariker:

- Alla som **efter 2009 för första gången blivit invalda i Europaparlamentet** får en helt separat pension från EU.

Denna förmån har ingen anknytning till den nationella lagstiftningen.

- De personer som varit i Europaparlamentet **endast före 2009** omfattas däremot av den nationella lagstiftningen. För dem beräknas pensionen på samma sätt som pensionen för riksdagsledamöter och den beviljas som en del av den.
- Om personen har varit **Europaparlamentariker både före och efter 2009** beviljas och betalas pension på basis av två olika system. Den del av pensionen på basis av arbete som medlem av Europaparlamentet som har tjänats in under ledamotstid före 13.7.2009 omfattas av pensionssystemet för riksdagsledamöter i Finland. Den pension som har tjänats in efter 14.7.2009 betalas ut enligt beslut av Europaparlamentet och finansieras av Europeiska unionens gemensamma budget. I Kevas system syns Europaparlamentarikernas uppgifter endast fram till 13.7.2009.

Den pension som EU betalar ut beaktas inte vid samordningen av ledamotspensionen.

9 Omval

Pension eller förmån som grundar sig på ledamotslagen betalas inte ut samtidigt med ledamotsarvode. Om en person som får ledamotspension blir omvald till riksdagsledamot efter att pensionen beviljats avbryts utbetalningen av pensionen. Denna bestämmelse är oberoende av ålder och gäller alla slag av ledamotspensioner och anpassningsbidrag.

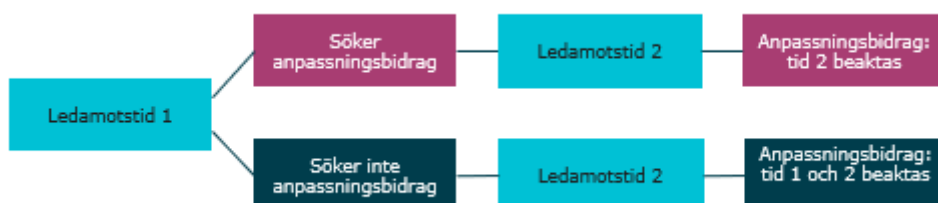
9.1 Ålderspension efter omval

Efter att ledamotsuppdraget har upphört har personen rätt till endast en ledamotspension. Om en person som tidigare fått ålderspension för ledamot blir

omvald till riksdagen räknas hens följande ålderspension om utifrån situationen vid det senaste pensionsfallet. Enligt tillämpningspraxis kan den nya pensionen dock inte vara mindre än den tidigare löpande indexjusterade pensionen.

9.2 Anpassningsbidrag efter omval

När en ledamot efter en period med anpassningsbidrag blir omvald till riksdagsledamot beräknas det nya eventuella anpassningsbidraget utifrån den nya ledamotsperioden. Om anpassningsbidrag inte tidigare har beviljats, beräknas anpassningsbidraget utifrån alla ledamotsperioder.

10 Arbetsoförmåga

Vid nedsatt arbetsförmåga kan invalidpensionsfallen i fråga om ledamotspensioner delas in i två grupper: ledamöter som har ett ledamotsuppdrag och tidigare ledamöter.

Villkoret för att få invalidpension är att en riksdagsledamot medan ledamotsuppdraget varar, till följd av sjukdom, handikapp eller skada blivit oförmögen att sköta ledamotsuppdraget under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från och med det att arbetsoförmågan började medräknad.

I fråga om tidigare ledamöter förutsätts att personen efter det att ledamotsuppdraget upphört har blivit för minst ett år oförmögen till tjänst eller arbete som med beaktande av ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara lämpligt för hen och trygga en skälig försörjning, eller att hen utifrån tjänste- eller arbetsavtalsförhållande har beviljats invalidpension enligt någon arbetspensionslag. Arbetspensionslagarna nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare.

Invalidpension kan betalas med stöd av ledamotslagen tidigast från den tidpunkt då rätten att få arvode på basis av ledamotsuppdraget upphör.

I ledamotens invalidpension räknas också med en pensionsdel för s.k. återstående tid (tiden mellan början av pensionsfallsåret och 63-årsdagen) i de fall i vilka sökanden har fått arvodet på basis av ledamotsuppdraget under de fem kalenderåren som föregår det år då arbetsoförmågan började.

Som inkomst för återstående tid i fråga om ledamöters invalidpension betraktas det arvode som ledamotspensionen grundar sig på. Livslängdskoefficienten tillämpas på samma sätt som i lagstadgade arbetspensioner. Också den engångsförhöjning som justerar nivån på pensionen för en person som blivit arbetsoförmögen i ung ålder gäller ledamöter på samma sätt som föreskrivs i arbetspensionslagarna.

Ledamotens invalidpension ändras till ålderspension vid 63 års ålder.

10.1 Att observera i fråga om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen

Enligt sjukförsäkringslagen föreligger rätt till sjukdagpenning inte för en försäkrad som får anpassningsbidrag enligt lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter. Anpassningsbidraget är alltså en förmån som utgör hinder för sjukdagpenning. Information om sjukdagpenningens belopp fås av FPA.

11 Familjepension

När en riksdagsledamot avlidit har den efterlevande maken och minderåriga barn efter hen rätt till familjepension enligt lagen om familjepension efter riksdagsledamöter (107/1990). Det är inte fråga om en arbetspensionslag. I fråga om rätt till familjepension efter en person som varit riksdagsledamot iakttas i tillämpliga delar samma bestämmelser som enligt pensionslagen för den offentliga sektorn gäller för arbetstagare som varit i statens tjänst.

Familjepension förutsätter att förmånslåtarens antingen fick eller hade rätt till pension för riksdagsledamöter då hen avled.

I ledamotsuppdraget beaktas tid som minister och tid som Europaparlamentariker före 2009.

11.1 Förutsättningar för och belopp av familjepension

Den efterlevande makens rätt till pension bestäms enligt 65 § i pensionslagen för den offentliga sektorn (OffPL).

Huvudregeln för rätten till efterlevandepension är att

- äktenskap med förmånslåtarens har ingåtts innan denna hade fyllt 65 år, och
- makarna har eller har haft ett gemensamt barn.

Om ett gemensamt barn inte finns har den efterlevande maken rätt till efterlevandepension också i det fall att

- äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och förmånslåtarens 65 år,
- äktenskapet hade varat minst fem år,
- den efterlevande maken har fyllt 50 år vid förmånslåtarens död eller den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller sjukpension enligt folkpensionslagen i minst tre års tid.

Rätt till barnpension vid förmånslåtarens död har ett barn som inte har fyllt 18 år och barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtarens och den efterlevande maken.

Familjepensionen beräknas som en andel av förmånslåtarens pension till riksdagsledamöter. Antalet andelar beror på antalet minderåriga barn. Den familjepension som enbart beviljas den efterlevande maken utgör 6/12 av förmånslåtarens pension till riksdagsledamöter. Närmare information om hur

den efterlevande makens och barnens pensioner bestäms finns i 69 och 70 § i OffPL.

11.2 Minskning av efterlevandepension

För den familjepension som beviljats den efterlevande maken efter en riksdagsledamot gäller i tillämpliga delar samma bestämmelser om minskning av efterlevandepensionen som för arbetstagare i statlig anställning. Syftet med minskningen av efterlevandepensionen är att anpassa den beviljade förmånen till den efterlevande makens egna inkomster. I praktiken betyder det att efterlevande makar med höga inkomster oftast inte får någon familjepension. Barns familjepension påverkas inte av minskningen.

Tidpunkten för minskningen av efterlevandepensionen beror på om den efterlevande maken får egen arbetspension och om det finns minderåriga barn i hushållet:

- För en efterlevande make som är pensionerad görs minskningen vid den tidpunkt då familjepensionen börjar.
- Om den efterlevande maken inte är pensionerad görs minskningen sex månader från att efterlevandepensionen började.
- Om familjepension också har beviljats minderåriga barn görs minskningen först när det yngsta barnet fyller 18 år.

Familjepension efter en riksdagsledamot inverkar inte på hur den efterlevande makens familjepension enligt arbetspensionslagarna bestäms och den beaktas inte vid den relativa minskningen av efterlevandepensionen när minskningen av efterlevandepensionen görs i fråga om arbetspensionen.

När en minskning av efterlevandepensionen görs på en familjepension som beviljas efter en riksdagsledamot beräknas den på samma sätt som i fråga om arbetspensioner. Vid minskningen av efterlevandepensionen görs en relativ minskning endast i familjepensionen efter riksdagsledamoten. Minskningen utgör den relativa andel som är en lika stor del av den totala minskningen som vad den ominskade familjepensionen efter riksdagsledamoten är av den efterlevande makens alla ominskade familjepensioner.

11.3 Anpassningsbidrag och familjepension

Anpassningsbidrag berättigar inte till familjepension. Om förmånslåtare har avlidit under den tid anpassningsbidrag betalas ut beräknas den familjepension som beviljas efter hen på samma sätt som familjepension efter en sådan tidigare riksdagsledamot som ännu inte har fått ålderspension. Grunden för familjepension är med andra ord den invalidpension utifrån ledamotsuppdraget som beräknats vid förmånslåtarens död.

12 Ansökan och utbetalning av förmånen samt ändringssökande

För ansökan och utbetalning av ledamotspension och anpassningsbidrag samt ändringssökande gäller samma principer som för arbetspensioner.

12.1 Ansökan

Pension och anpassningsbidrag beviljas på ansökan. Pension söks med en pensionslagsspecifik ansökan och anpassningsbidrag med en blankett för ålderspensionsansökan. Ansökan kan göras i Kevas tjänst Dina pensionsuppgifter (www.keva.fi/sv/pensionsuppgifter).

Kontaktuppgifter till Keva

Tjänsten Dina pensionsuppgifter:
www.keva.fi/privatkunder/dina-pensionsuppgifter/

Pensionsrådgivning: tfn 020 614 2868

Postadress: Keva, 00087 KEVA

E-post: fornamn.efternamn@keva.fi

Ålderspension kan sökas så att den börjar tidigast från ingången av följande månad efter 65-årsdagen eller från att ledamotsuppdraget upphört om pensionsåldern har uppnåtts. Ålderspension kan beviljas retroaktivt för tre månader efter att ansökan lämnats in.

Ålderspension ska sökas separat om anpassningsbidraget har upphört före 65 års ålder. Detsamma gäller om utbetalningen av anpassningsbidrag har avbrutits vid fyllda 65 år.

I likhet med ålderspension kan anpassningsbidraget börja dagen efter den dag då utbetalningen av ledamotsarvode upphörde. Vid ansökan under andra månader är startdagen månadens första dag. Anpassningsbidrag ska sökas inom sex månader från den månad då ledamotsuppdraget upphörde. Den sista möjliga startdagen för anpassningsbidrag är den första dagen i den månad som följer efter den sex månader långa ansökningstiden. Anpassningsbidraget kan beviljas retroaktivt för sex månader, dock tidigast från det att ledamotsuppdraget upphörde.

Exempel på ansökningstider och början

Uppgift om eventuella förvärvs- och kapitalinkomster anmäls i samband med ansökan om anpassningsbidrag. Avbrott i utbetalningen av anpassningsbidraget och återupptagande av utbetalningen meddelas Keva skriftligen. Utbetalningen avbryts och återupptas alltid från början av en månad, i regel från början av följande månad efter anmälningsmånaden.

Tiden för avbrott räknas med i den tid för vilken anpassningsbidraget har beviljats. Antalet avbrott och återupptaganden av utbetalningen av anpassningsbidrag är inte begränsat.

Om anpassningsbidrag betalas ut vid 65 års ålder meddelas beslut om ledamotens ålderspension automatiskt.

12.2 Utbetalning och beskattning

Pension och anpassningsbidrag är beskattningsbar inkomst och ett eget skattekort behövs för dem. För beräkningen av förskottsinnehållningsprocenten behöver skattemyndigheten beslut och uppgift om övriga löpande pensioner

och inkomster och om verkställd förskottsinnehållning på dem. Efter att skattemyndigheten lämnat skattekortet till Keva återbetalas den skatt som eventuellt tagits ut till för stort belopp.

Pensionen och anpassningsbidraget betalas ut månatligen på utbetalningsdagen för statens pensioner, dvs. månadens 20:e dag.

12.3 Ändringssökande

Ändring kan sökas i ett beslut inom 30 dagar från delfåendet av beslutet. Besvaren anföras skriftligen hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, men de lämnas in till Keva. Om Keva inte rättar beslutet på det sätt som krävs i besvaren lämnas besvaren till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden för handläggning.

Exempel

Nedan finns exempel på hur ledamotspensionerna och anpassningsbidragen bestäms och beräknas. Alla exempel är fiktiva. I eurobeloppen i exemplen beaktas inte den minskning som beror av livslängdskoefficienten.

Exempel 1: Pensionsgrundande arvode: ledamot under en period

Väljs in i riksdagen					Lämnar riksdagen
2019	2020	2021	2022	2023	
€	€	€	€	€	

Det pensionsgrundande arvodet: Från inkomsterna 2020–2022 avdras ett belopp som motsvarar arbetstagarens arbetspensionsavgift, inkomsterna höjs till nivån för beräkningsåret (2023) och en genomsnittlig månadsinkomst beräknas utifrån dem.

Exempel 2: Pensionsgrundande arvode: ledamotstid över 15 år

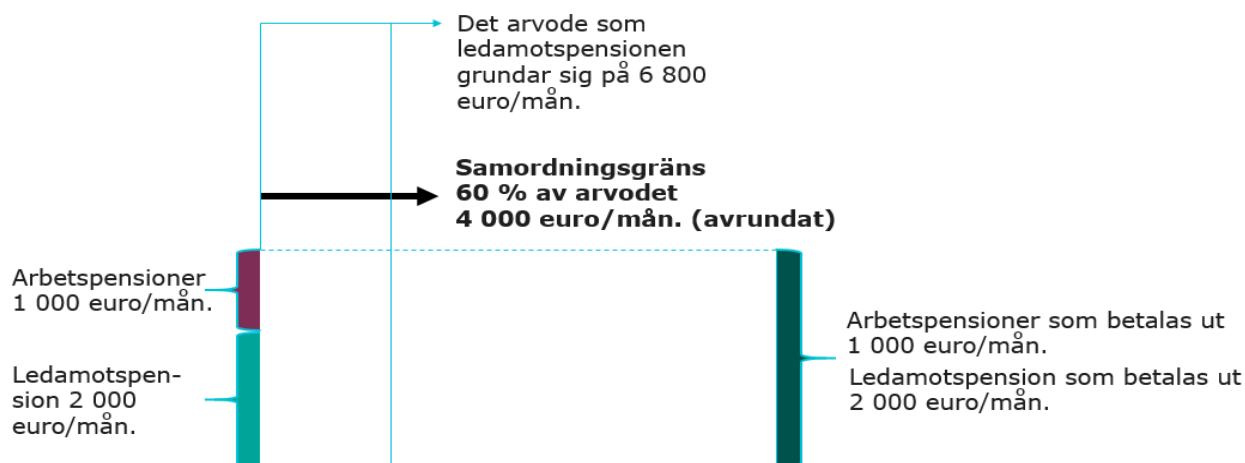
Väljs in i riksdagen 2003															Lämnar riksdagen 2023	
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
← €	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€

Det pensionsgrundande arvodet: Från inkomsterna 2008–2022 (15 hela år med ledamotsinkomster) avdras ett belopp som motsvarar arbetstagarens arbetspensionsavgift, inkomsterna höjs till nivån för beräkningsåret (2023) och en genomsnittlig månadsinkomst beräknas utifrån dem.

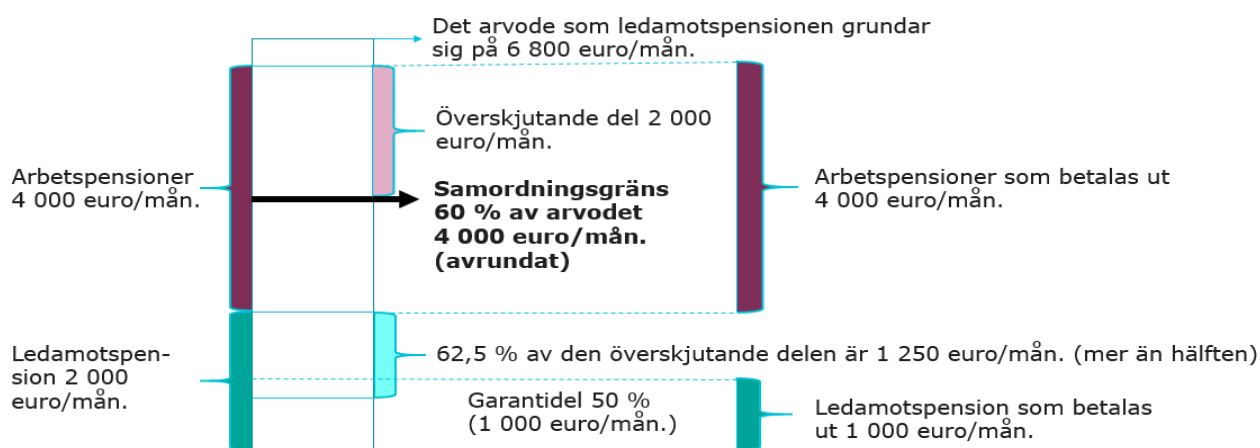
Exempel 3: Pensionsgrundande arvode: avbrott i ledamotstiden efter 2001

Väljs in i riksdagen 1999									Lämnar riksdagen 2011	Blir omvald till riksdagen 2015											Lämnar riksdagen 2023
2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	--	--	--	€	€	€	€	€	€	€	€	€
8 år									7 år												

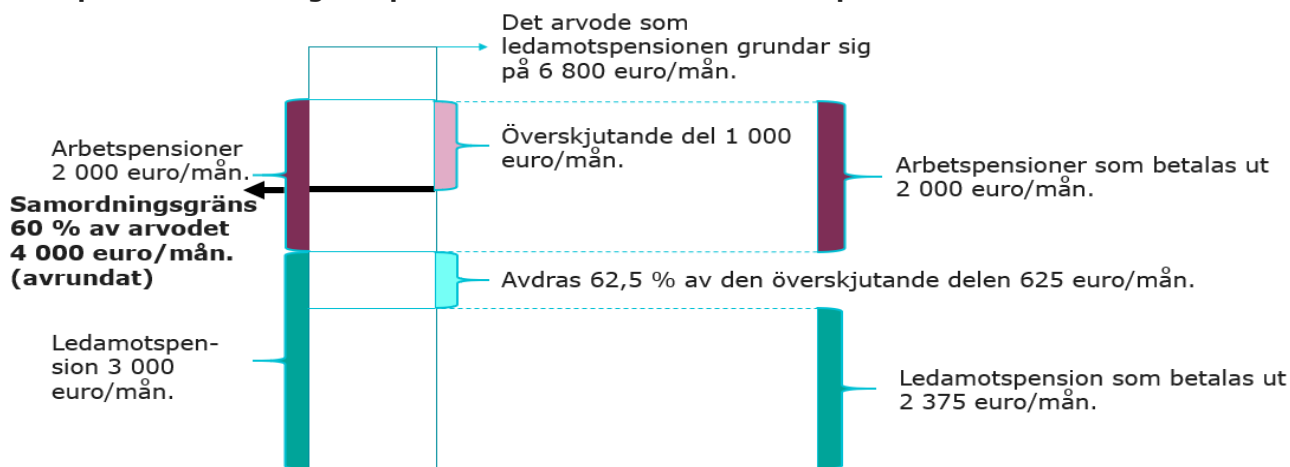
Det pensionsgrundande arvodet: Från inkomsterna 2003–2010 + 2016–2022, totalt 15 hela år med ledamotsinkomster, avdras ett belopp som motsvarar arbetstagarens arbetspensionsavgift, inkomsterna höjs till nivån för beräkningsåret (2023) och en genomsnittlig månadsinkomst beräknas utifrån dem.

Exempel 6: Samordning: två perioder som ledamot och arbetspension

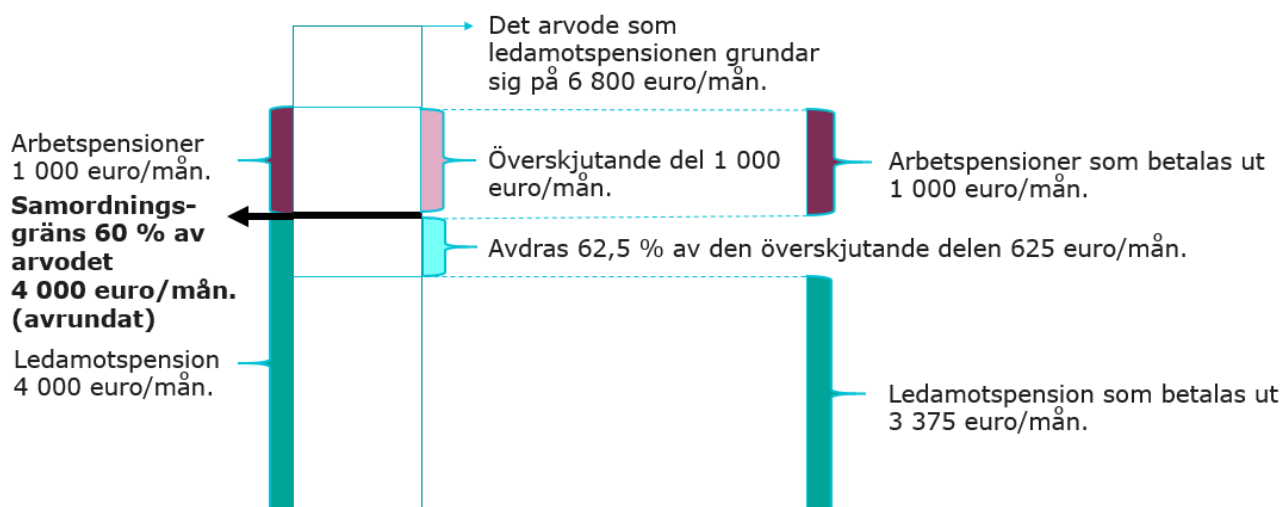
Pensioner totalt 3 000 euro/mån.

Exempel 7: Samordning: två perioder som ledamot, stor arbetspension och tillämpning av skyddsdel

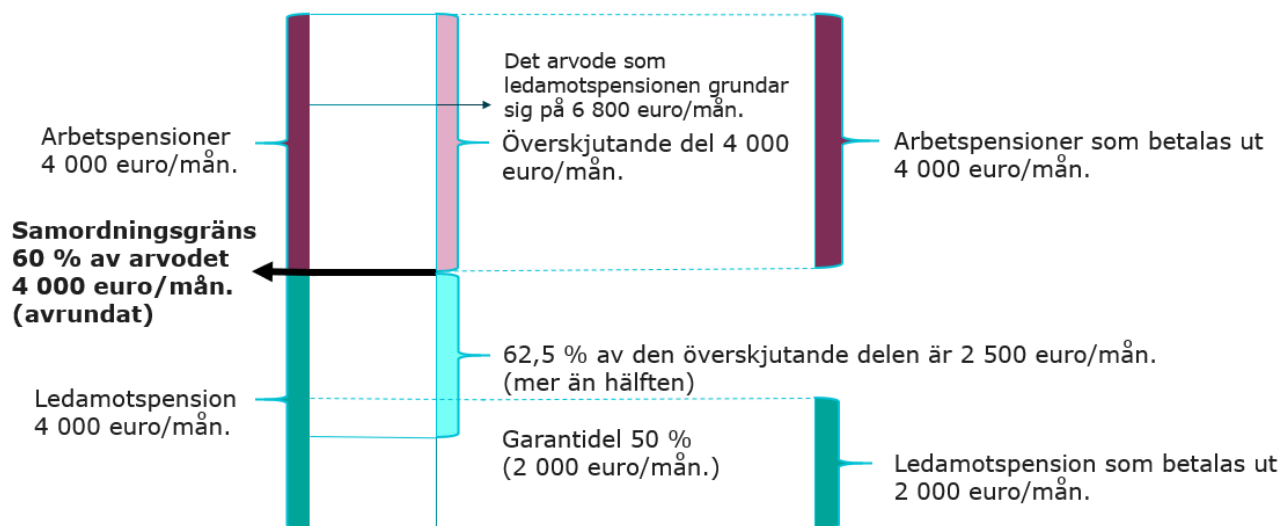
Pensioner totalt 5 000 euro/mån.

Exempel 8: Samordning: tre perioder som ledamot och arbetspension

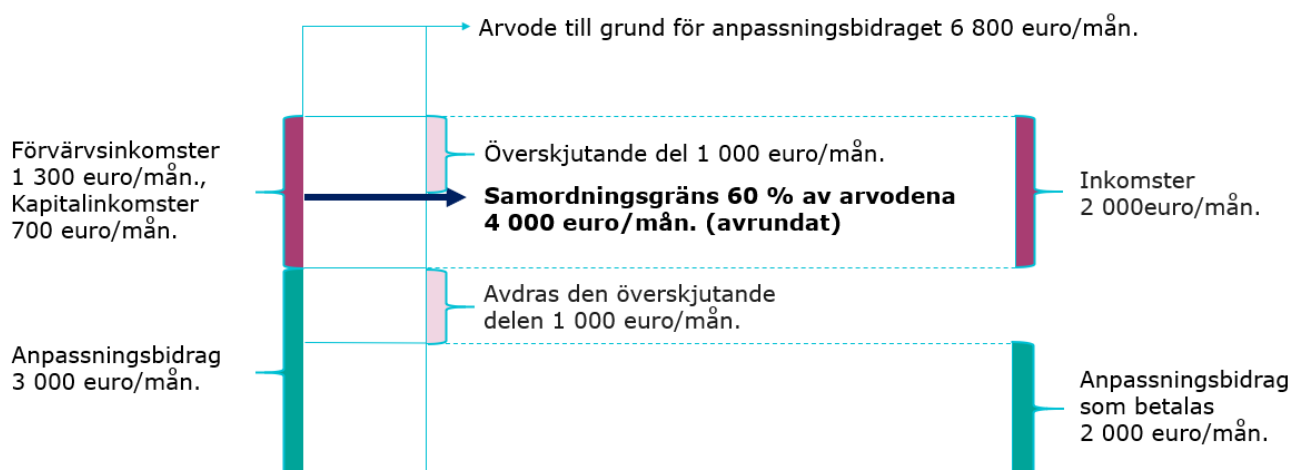
Pensioner totalt 4 375 euro/mån.

Exempel 9: Samordning: fyra perioder som ledamot och arbetspension

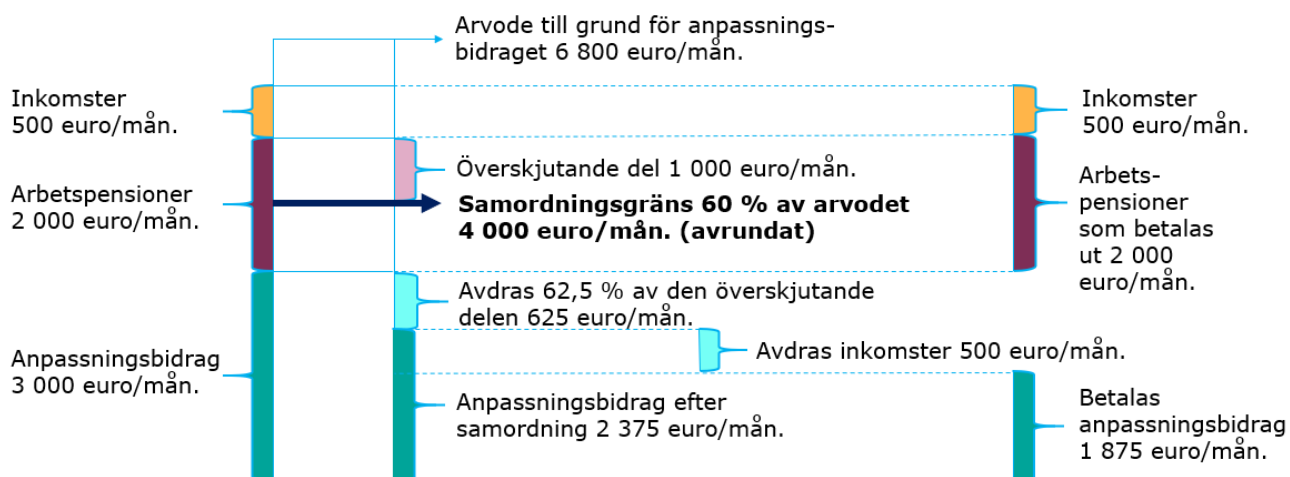
Pensioner totalt 4 375 euro/mån.

Exempel 10: Samordning: fyra perioder som ledamot, stor arbetspension och tillämpning av skyddsdel

Pensioner totalt 6 000 euro/mån.

Exempel 11: Inkomstavdrag vid anpassningsbidrag: förvärvs- och kapitalinkomster

Anpassningsbidrag och inkomster totalt 4 000 euro/mån.

Exempel 12: Samordning och inkomstavdrag vid anpassningsbidrag

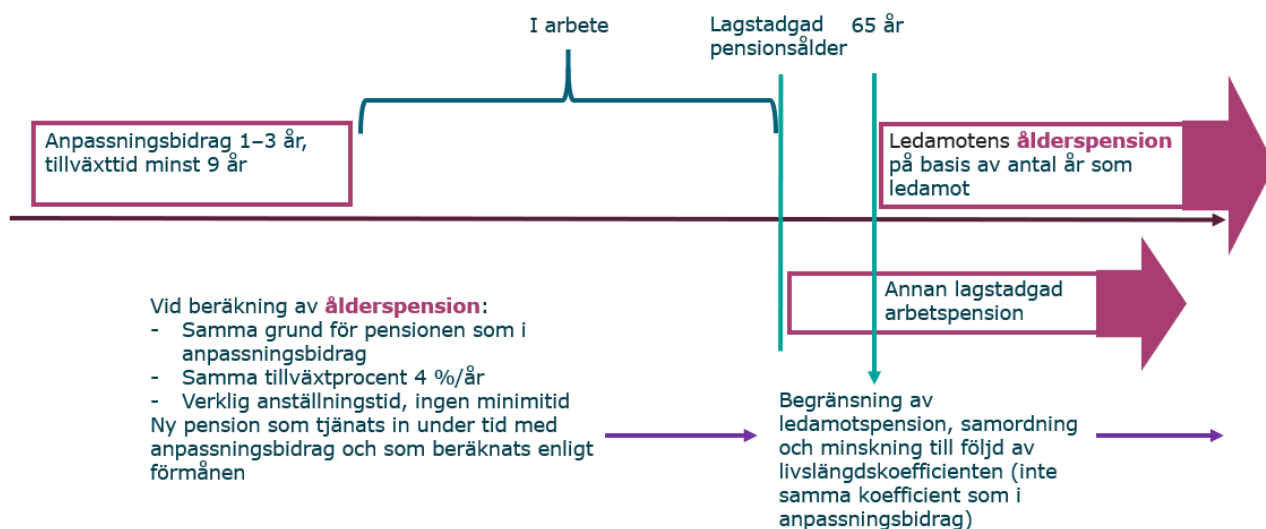
Anpassningsbidrag, arbetspensioner och inkomster totalt 4 375 euro/mån.

Exempel 13: Ledamotspension efter anpassningsbidrag: annat arbete efter karriären som ledamot

Bilden illustrerar en situation där en tidigare riksdagsledamot efter perioden med anpassningsbidrag har fått arbete annanstans och det ännu kvarstår tid före pensionsåldern.

Ledamotens ålderspension beräknas på basis av åren som ledamot vid 65 års ålder. Grunden för pensionen och tillväxten är desamma som i det anpassningsbidrag som betalats ut tidigare. Om tiden som ledamot de facto är under 9 år är tillväxttiden för ålderspension kortare än i fråga om anpassningsbidrag, pensionen är alltså mindre. Också minskningen på grund av livslängdskoefficienten kan ändras om koefficienten för året för beviljande har använts i anpassningsbidraget. I fråga om ålderspension används alltid den koefficient som fastställts för årskullen vid 62 års ålder på samma sätt som i lagstadgade pensioner. Den pension som under en period med anpassningsbidrag tjänats in på basis av förmånen läggs till ledamotens ålderspension som tjänats in.

Övriga löpande arbetspensioner samordnas med den ledamotspension som beviljas. Beloppet av övriga arbetspensioner ändras inte.

Exempel 14: Ledamotspension efter anpassningsbidrag: anpassningsbidrag till 65 års ålder och ålderspension, arbetspensionerna samordnas när utbetalningen av dem börjar

Bilden illustrerar en situation där anpassningsbidrag betalas fram till riksdagsledamotens pensionsålder.

Om anpassningsbidragstagaren har fyllt 59 år innan perioden med anpassningsbidrag upphör betalas anpassningsbidrag ut till hen fram till 65 års ålder. Anpassningsbidragstagaren kan ha andra arbetspensioner som hen söker för utbetalning före pensionsåldern på 65 år i fråga om ledamotspension. Övriga arbetspensioner samordnas med anpassningsbidraget från den tidpunkt då de beviljas. Detta kan minska anpassningsbidraget. Samordningen inverkar inte på övriga arbetspensioner.

Också i detta fall räknas ålderspensionen om när ledamoten fyller 65 år och utbetalningen av anpassningsbidraget upphör. På samma sätt som i situationen i föregående bild kan livslängskoefficienten minska ålderspensionen mer än anpassningsbidraget. Den pension som under en period med anpassningsbidrag tjänats in på basis av förmånen läggs till ledamotens ålderspension som tjänats in.

Övriga löpande arbetspensioner samordnas med den ålderspension för riksdagsledamot som beviljas. Beloppet av övriga arbetspensioner ändras inte.

